

17.5244

BIBLIOTECA DE TEATRU.

Broșura 5.

CASSIERUL

Comedie în 1 act

localisată de

THEOCHAR ALEXI.

Prețul 15 cruceri.

B R A Ș O V

EDITURA ȘI TIPOGRAFIA ALEXI.

1892

CASSIERUL.

Comediă intr'un act

de A. Gill și G. Richard.

PERSÓNELE.

Furmidor, bancher bogat

Isidor Fóiă, cassierul său.

SCENA I.

Furmidor (singur cu o scrisóre in mână).

Étä o ți care incede rêu! Asta nu-mi place . . . Sunt ómenî carî au obiceiul de a fi contrariați: foarte bine pentru ei, dar eu! . . . mie unuia nu-mi place. Mai întâi plouë, și tocmai voiam să es pe jos, apoi Robinet este un obrasnic. Nu se scrie asemenea epistolă unui viitor socru. (Cetind.) Scumpul meu Furmidor, eu tot de-a una am contat că vei da cincî sute de miî de francî fie-tale cu mai puțin nu se póte face tréba . . . Hai, slobóde jumătatea de milion, că dór nu te va ustura.“ (Vorbind.) Că dór nu te va ustura! ce stil! Mě temeam in adevër că Robinet n'a fost profesor de retorică, dar . . . nu te va ustura! . . . in fine (cetind.) „Aduți aminte că fiă-ta este vêrstnică, și decă i-ar plesni prin cap, ca să-ți cêrá conturî, jumătate din sacul têu s'ar cufunda!“ (Vorbind.) Sacul meu! Unde a fost crescut acest dobitoc! Étä i-am răspuns, și încă cu cernélă bună: „Dòmnule Robinet, pe viitor vê rog a nu-mi mai dice tu și mîi: sunt invâlmășeli ofensătóre. (Vorbind.) Poftim — invâlmășeli ofensătóre — când vei găsi tu frase ca asta (Cetind.) Invâlmășeli

șelî ofensătore. — Décă vrei pe Ernestina cu trei sute de miî, tréba este incopciată, ér decă nu, nópte bună.“ (Vorbind.) Incopciată este póte puțin cam prost đis! Basta trebuie să-î vorbese in limba lui, căcî altmintrea n'ar înțelege. (Cetind.) „Tréba este incopciată, decă nu nópte bună!“ și am iscălit, Furmidor — Isac Furmidor, dela casa Furmidor Basculart et compania. Én veđi piciul cum mă amerință cu redarea compturilor sale: căcî este o amerințare . . . bine. Dar! o'ideiă; decă ar fi înțeles cu Ernestina. Oh! asta ar fi un lucru monstruos. Fiă-mea să se unescă cu un strein pentru a desbrăca pe tată-său. Oh, oh, o copilă pentru care am adus cele;mai mari jertfe! . . . Căcî, la cele din urmă, unde ar fi ea, domnișóra fiă-mea, decă n'aș fi cunoscut pe mumă-sa? Și câte griji nu mi-a făcut dela nașterea ei? Când dómna Furmidor găsi cu cale de a o lăsa colea, — adică, de a merge éráși in cer, serman ingeraș! da in cer . . . pe care n'ar fi trebuit să-l părăsescă nicî o-dată . . . In sfêrșit, cine a procurat ne mi o doică, și aeru curat de țéră, cine, eu — ș'apoi cine a dat-o la pensionat, cine, eu . . . tot eu, apoi după terminarea educațiunei sale, cine a trimis'o la mătușă-sa, la aceea femeia șarmantă care locuesce in Belgia — eu, tot eu! — N'am incetat nicî decum de a mă ocupa de ea și astăđi, și acum voiesc să o mărit cu o zestră de trei sute de miî de francî. Dar asta óre nu este gentil? . . . Hain, și trebuie să mai ajung la sapă de lemn? . . . Oh, copii, copii!! Până ce nu va exista o lege, care să-i opréscă dela vêrstnicie, n'ar merita de a-i mai avea. Ah, decă mă voi întâlni cu Robinet, saperlot, atât și nimic mai mult. (Își ia pălăria și vrea să éså.)

SCENA II.

Isidor (imbrăcăminte négră, legătură de gât albă, intră cu sfială). Furmidor.

Furmidor (aspru). Ce caută âsta?

Isidor (fórte turburat). Óre am onóre cu d-nul Furmidor?

Furmidor. Cu el in persónă.

Isidor. D-nul Furmidor, bancher bogat.

Furmidor. D-nul Furmidor, bancher bogat, da d-nule, și d-ta . . . numele d-tale? . . .

Isidor. Este drept, trebuie să încep aici. Étä carta mea, cel puțin (caută prin buzunarul paltonului său, însă in dar). Trebuie că o am, de bună sémă o am . . . însă nu o gădesc. (Își șterge fruntea.)

Furmidor. Poți să te lipsesci de ea, spune-mi numai numele d-tale.

Isidor. Da d-nule, indată. . . . Oh, Dómne . . . am tot de-a-una cu mine. (Își șterge fruntea.) Vădți ce fatalitate.

Furmidor. Numele d-tale la dracul, spune-l și ține-ți cărțile; este de ajuns ca să-ți aud numele, nu-mi trebuie să-l mai și cetesc

Isidor. De bună sémă — nu-ți trebuie . . . de bună sémă . . . cu toate astea . . . este neplăcut de a nu putea . . . in fine! Fóia domnului Isidor Fóia.

Furmidor. Ce-i cu fóia?

Isidor. Fóia? — Este numele meu, domnule; nu-ți spune nimic?

Furmidor. Nimic, absolut nimic.

Isidor. Țeu? Cât sunt de nefericit, căci, eu, mă explic . . .

Furmidor. Cu greu, asta-i sigur! ei bine. Țiseși: Isidor.

Isidor. Fóia, domnule . . . Fóia, sluga d-tale, d-nule.

Furmidor. Fóia, fóia, dar și asta-i un nume? Fóia de ce.

Isidor. Oh, fóia de nimica . . . nici cel mai mic titlu . . . Vădți ce fatalitate. (Își șterge fruntea.)

Furmidor. Dar de ce?

Isidor (fără a răspunde). Fiind-că decă . . . in fine . . . este sigur că . . . decă ași fi cel puțin regele Spaniei ași fi mai puțin . . .

Furmidor. Neapărat. Dar de ore ce nu ești regele

Spaniei, dar nici eu, și totuși nu mă simt mai rău; așa dară nu te opri de acésta bagatelă; la faptă, domnule, se venim la faptă!

Isidor. Nici eu nu voiesc alta . . . Din nefericire veđi prea bine . . . mă exprim . . .

Furmidor. Cu greu. Asta s'a mai ęis.

Isidor (cu naivitate). Póte că-ți par vorbă lungă.

Furmidor. Cum, póte? Nu mai incape nici o indoială.

Isidor (fără a înțelege). Multănesc. Trebuie să sci că am fost tot de-a-una fórte sficios . . . La școlă . . .

Furmidor. Să trecem peste școlă.

Isidor. Nu trebuie să sci . . . La școlă Domnule, orí ce ași fi făcut, imí dedea câte odată premii.

Furmidor. Fórte incântat de acest lucru.

Isidor. Nu spune asta, Domnule, căci acésta pentru mine era o cauză de mare gróză próstă. Când venia ęioa distribuțiunei, să es singur afară . . . sub focul privirilor, să merg până la estradă, să urc treptele, nici odată n'am fost in stare să fac acésta, Domnule; trebuia să alerge după mine pentru a mă cununa . . . Mai târđiu . . .

Furmidor. Dar la dracu, Domnule dragă.

Isidor. O nu mă brutaliza, te rog; Domnule Furmidor! In numele lui Dumneęeu, nu mă brutaliza . . . căci nu-mí voi mai potea stăpáni tãrbăcéla! . . . ș'apoi . . .

Furmidor. Așa dar să suprimăm suvenirile, la dracu . . . suvenirí de copilărie are tótă lumea. Ce cređi că eu nu am? Sunt plin de ele negreșit. Cređ că eu le povestesc? Nu, Domnule, eu nu le povestesc! La țintă, mergí drept la țintă.

Isidor. Merg, Domnule, acolo merg . . . da, étă-mé (decis și dupa ce și-a șters fruntea.) Domnule, nu te-a atins nici odată amorul cu aripa sa?

Furmidor. M'a atins și mă mai atinge din când in când. Apoi?

Isidor. Ah, cât ești de fericit!

Furmidor. Sunt, asta-i înțeles; am noroc, hai să trecem. Dar îl merit norocul, să trecem!

Isidor. Oh! Domnule . . . eu nu pretind a țice . . . Dumnețeu îmi este martor . . .

Furmidor (exasperat). Dumnețeu îmi este martor că este la unsprețece ore și un cart, că sunt acceptat la unsprețece și jumătate la Champeauy pentru a dejuna, ca de-aici până acolo este cale de țece minute de mers, și că, prin consecință, îți dau trei minute ca să sfêșesci, cu orologiul în mână.

Isidor. Ah, Dómne, Dómne . . . veți cum mă brutalizezi . . . pe mine care am nervi atât de sensibili . . . mă apucă amețeli

Furmidor. Eh, du-te de te caută acasă.

Isidor (clătinându-se). Ah, Dómne! . . . (Cade pe un scaun.)

Furmidor. Étä-l acum să instaléză!

Isidor. Cad . . . cad . . . în leșini.

Furmidor. Ah, dar, ah, dar, én spune prietine cutare . . . prietine Fóiă, nu face nimic, ce mă privesce pe mine, îmi vei face plăcerea să te cari d'aici, și încă mai de grabă decât așa. Haide.

Isidor (venindu-și puțin în fire). Așa dară, Domnule, nu mă recunosc.

Furmidor. Cât voi trăi.

Isidor. Eu sunt . . .

Furmidor. Orî ce ai voi, îmi este tot una.

Isidor. Sunt cassierul D-tale.

Furmidor (uimit). D-ta, cassierul meu. . . . Én nu mai spune.

Isidor. Da, Domnule, noul cassier despre care fără indoiělă ți-a vorbit asociatul D-tale, D. Basculart.

Furmidor. Ah, D-ta ești care . . . Ei bine, are gust Basculart.

Isidor. Ești fórte bun, Domnule.

Furmidor. Ah, ești noul meu cassier; sunt încântat că te pot examina puțin.

Isidor. Examinéază Domnule.

Furmidor. Este ciudat că-mi inchipuisem un om cu totul altul, credeam că ai o figură mai . . . îmi reprezentam turnura ceva mai puțin . . .

Iăidor. Da așa își face cineva idei.

Furmidor (inspecționându-l dela cap până la picior).
Cine îți face hainele?

Isidor. Portarul meu, Domnule.

Furmidor. De unde dracul mi a găsit Basculart acésta fință. Asta nu-i un bărbat, este un verme.

Isidor (atacat). Verme!

Furmidor. Cât e de rău imbrăcat . . . ce ținută. Pantaloni mai cu sémă, pantaloni deplorabili! Fără energiă . . . fără caracter! . . .

Isidor. Așa cređi D-ta.

Furmidor. Pantaloni Domnule, sunt sufletul costumului . . . și costumul este sufletul . . . nu, este chiar omul!

Isidor. Și ȃeu, cumpărasem eu însuși postavul.

Furmidor. In vârsta D-tale nu m'ar fi scos nimen cu asemenea pantaloni pe stradă; ce-i drept, eu aveam instincte tot elegante.

Isidor. Ah, Domnule, D-ta ești un om fericit.

Furmidor. Fără indoélă, dar cui am s'o mulțămese? . . . voinței mele, Domnule, energiei mele . . .

Isidor (oftând). Ah!

Furmidor. Unde ași fi ajuns eu, decât ca D-ta ași fi avut aparința unei găini plouate?

Isidor (blesat). Găină plouată!

Furmidor. Căci eu sunt fiul operilor mele, eu D-le, sunt fiul lor!

Isidor. Dar, Domnule, familia mea . . .

Furmidor. Nu mă intrerupe . . . ascultă și profită.

Isidor. Nici eu nu voesc alta.

Furmidor. Tatăl meu, industriaş destul de indemânat, cum se dice, inteligent. . . . In fine! . . . tatăl meu dupa ce a adunat cu greu o sumă slabă de cincisprezece mii de franci, m'a lăsat făr' de veste orfan . . . cu douăzeci şi cinci de ani.

Isidor. Etatea mea.

Furmidor (cu maiestate) Tac! Ei bine Domnule, cu douăzeci şi cinci de ani am moştenit, da, Domnule, şi mulţăminta energiei mele nealterabile, peste puţin am întreit capitalul meu cel mic . . . prin operaţiuni inteligente.

Isidor (cu atenţiune). Da, Domnule.

Furmidor (cu forţă). Éta cum pôte cineva deveni unul d'între principii financiari. Aşa cum mă veţi, eu sunt unul dintre principii financiari, Domnule.

Isidor (fôrte supus). Da, Domnule.

Furmidor. Semnătura mea are pret de saci de aur şi de mototole de bilete de bancă, Domnule!

Isidoe. Da, Domnule.

Furmidor. Am tôte satisfacţiunile, tôte reuşitele, şi mă folosesc in mod frumos de bogăţiile mele.

Isidor. Sunt sigur de acésta.

Furmidor. Şi sunt generos, starea mea mi-o permite. Fac bine Domnule. . . . O damă . . . patronesă de mai multe opere . . . de binefacere, mă vizitează . . . din timp in timp . . . o femeică şarmantă . . . puţin cam grasă . . . şi tot de-a-una duce cu sine un pumn de luidori, pe care îi imparte in numele meu.

Isidor. Ah, ce lucru frumos!

Furmidor. Şi mă binecuvântă prin lăcaşele sêracilor, Domnule! Cređi că m'ar binecuvânta decât aşi fi o inimă frântă ca D-ta.

Isidor (ofensat). Inimă frântă.

Furmidor. Un om pitulit.

Isidor. Pitulit.

Furmidor. Află că astăzi viitorul este al ómenilor de-

ciși, rezoluți. Și cu asta am onóre a te saluta. (Să gătesce a pleca.)

Isidor (rugându-se). Domnule? . . .

Furmidor. Și mă voi ocupa cu mărițișul fie-mi.

Isidor. Ah, Domnule, te rog . . .

Furmidor. Bună séra.

Isidor. Ascultă mă.

Furmidor. Ah, lasă-mé in pace! Étä o órá de când te ascult . . . ajungă.

Isidor (plângênd). Ah, așa, ah, eu sunt o găină plouată, o inimă frântă! Ei bine . . . îți voi arăta că nu se póte călca astfel inima unui têner bun; vei sciï indată, că sub acéstă aparință debilă. . . . Ah, pentru a reuși trebuie să fi . . . trebuie să aibï audacitate. N'ai dinaintea D-tale un tarăiă briu. (Ochind un ulcior cu licor, merge de-și vérsă nna dupa alta doué séu trei păhărele.) Vom vedea décă sunt o inimă frântă, un pitulat. Vom vedea, vom vedea, adică vei vedea D-ta, da, Domnule, vei vedea. (Ese plângênd și fôrte agitat.)

Furmidor (singur). Ce-i asta . . . mă amerință, cred. Én veđi ce blăstămat! . . . Voi face complimente lui Bascu-lart pentru frumósa sa acuisițiune, încă de astăđi voi arunca pe acest dobitoc pe ușă afară. Ba ȃeu, décă ar suferi un bărbat de importanța mea, ar avea tótă ȃioa asemenea proșți in spatele sale! Ba ȃeu! . . . in fine! . . . Apoi bine, unde am pus epistola pentru Robinet? Ah, étă-o. Ei bine, numai să-l întâlnesc pe Robinet, va avea un réu pătrar de órá . . . Ah, cere socotelï . . . îi voi da eu socotelï.

Isidor (intrând fôrte cavalescesce). Domnul Furmidor, bancher.

Furmidor (fără de a se întórce). Étä mă, cine mă caută éráși.

Isidor. Isidor Fóiă, cassierul casei Furmidor, Bascu-lart et compania.

Furmidor (infuriat). D-ta? . . . Dar la dracu!

Isidor. Oh, nu striga, Domnule, nu striga, n'am timp de perdut! . . .

Furmidor (răstit). Mi te vei căra!

Isidor (fórté obrasnic). Domnule, viitorul este al óme-
nilor obrasnicé. Póte te-ai întâlnit cu o găină plouată a cărei
față sémână cu a mea. Am omorît-o, sê nu mai vorbim de-
spre ea.

Furmidor. Ce-mî cânți D-ta?

Isidor (scotând notița sa). Eu nu cânt, eu calculez.

Furmidor (puțin speriat). Este nebun, e un căpiat.

Isidor. Domnule, am luat informațiunî asupra D tale
. . . fire móle, temperament sarbed, creeri turtiți.

Furmidor (sărind). Hai?

Isidor. Nu-i de nici un folos a fi supêrat . . . asta ne
va lua timpul. Ași putea să te calific de inimă frântă . . .
dar nu o fac.

Furmidor. Lucru fericit.

Isidar. Cât de proști ar fi acest soi de ómenî, nu
voiesc să-i fac de rușine.

Furmidor. Asta-i prea mult.

Isidor. Unei ființe inzestrate așa de slab, cum este chir
Furmidor.

Furmidor (la o parte). Chir! . . .

Isidor. Îi trebuie un conducător, un tutor. Așa dar,
eu voiesc să fiu acest tutor, acest conducător, așa dar mi
aduc ajutorul sciințelor mele bogate, sprijinul cunoscințelor
mele aprofundate.

Furmidor. Ce dice, ce spune?

Isidor. In calitatea mea de bărbat cu totul activ, de-
cisiv și practic, am constatat că țifra, mă înțelegi bine, este
pêtra de corn al societăților. (Cu entusiasm.) Țifra, Domnule,
țifra!!! ar trebui să fiă unica basă a creșterei.

Furmidor (fórté surprins). Ah, bah.

Isidor. Tot restul (cu dispret) arte de plăcere.

Furmidor (trăgând cu urechea). Vedî, vedî, vedî!

Isidor. Inzestrat din cea mai crudă a mea copilărie cu o energie nesecabilă. . . .

Furmidor. Ah, ce obrăsnicie!

Isidor (urmând). M'am devotat studiului țifrelor. Astăzi posesorul secretelor artei mele, vin a-ți supune un calcul din cei mai ingenioși.

Furmidor (voind să vorbească). Pardon . . .

Isidor. Nu mă intrerupe, asta nu-mi place, mai cu seamă, când mă arunc cu totă puterea în operațiunile mele aritmetice.

Furmidor. Adică . . .

Isidor. Calculul meu este unul dintre cei mai simpli: ași putea să-l complic, dar simplitatea este una din formele geniului.

Furmidor. Invoit, dar . . .

Isidor. Domnule, n'am nici o para! nu sunt decât un modest cassier al D-tale.

Furmidor. Oh! nici decum pentru mult timp.

Isidor. În adevăr! după câteva minute asociatul D-tale.

Furmidor (sărind în sus). Hai.

Isidor. Nu te cătrăni . . . nu-mi place când argumentez.
(Îl împinge.)

Furmidor (recăzând pe jef). Este doborât.

Isidor. Țe la calculul meu cel simplu. La D-ta câștig șese mii de franci pe an.

Furmidor. Asta-i frumos.

Isidor. Asta-i trist.

Furmidor. Ah!

Isidor. Tac! la dracu! și nu te învârti ca o morișcă de cafea. (Împinge din nou pe Domnul Furmidor, care cade pe divan.)

Furmidor (furios). Neghiobule.

Isidor (oprindu-l). Ești pe divan, stai acolo. Scii să numeri?

Furmidor. Ah, este minunat.

Isidor. Nu e de tot sigur. In fine urm \acute{e} z \acute{a} -m \acute{e} , d \acute{e} c \acute{a} po \acute{t} i (f \acute{o} rte iute.) Am calculat c \acute{a} lucr \acute{a} nd la D-ta \acute{s} i gr \acute{a} m \acute{a} dind l \acute{e} fa mea de \acute{s} e \acute{s} e mi \acute{i} de franc \acute{i} , ce mi s'a promis pe fie-care an, dup \acute{a} dou \acute{e} d \acute{e} c \acute{i} de an \acute{i} voiu avea de 2 or \acute{i} $6 = 12$, un prim total de o sut \acute{a} dou \acute{e} -d \acute{e} c \acute{i} de mi \acute{i} de franc \acute{i} , care d \acute{a} un venit, vorbind numai de interese simple, f \acute{o} rte lesne de socotit, fiind-c \acute{a} s \acute{e} compun prin o progresiune de trei sute de franc \acute{i} pe an, venitul c \acute{a} ror \acute{a} , d \acute{i} c eu, ni-ar da in nou \acute{e} spre-d \acute{e} ce an \acute{i} , perd primul an consacrat ac \acute{u} isi \acute{t} iunii de \acute{s} e \acute{s} e mi \acute{i} de franc \acute{i} , basa opera \acute{t} iunii mele. (Adi \acute{t} ion \acute{a} nd cu o extrem \acute{a} rapiditate.) 3—9—18—20—25—33—34—38—45—54—63—65—70—78—79—83—90— nul \acute{a} \acute{s} i 9 la m \acute{a} n \acute{a} \acute{s} i 1—10—12—14—16—18—21—24—27—30—34—38—42—47—52—57,—7 \acute{s} i 5 la m \acute{a} n \acute{a} , un nou total de 57,000 de franc \acute{i} , care adaos la cel dint \acute{a} iu 7—5 \acute{s} i 2—7—1 form \acute{e} z \acute{a} un total general de 177,000 de franc \acute{i} , dela care venitul socotit a 5 la sut \acute{a} ar fi de 8850 de franc \acute{i} .

Furmidor (care incetul cu incetul s'a interesat la calcul).
Ce mai art \acute{a} este aritmetica!

Isidor. Prima dintre t $\acute{o$ te artele, tac \acute{i} ! d \acute{i} cem dar: opt m \acute{i} opt sute cinc \acute{i} -d \acute{e} c \acute{i} de franc \acute{i} venit.

Furmidor. Asta-i f \acute{o} rte gentil.

Isidor. Asta-i trist, Domnule, cu at \acute{a} t mai trist, fiind-c \acute{a} ar trebui pentru ca s \acute{a} nu distrag nimic in acest spa \acute{t} iu de timp din l \acute{e} fa mea, ar trebui d \acute{i} c, s \acute{a} petrec dou \acute{e} d \acute{e} c \acute{i} de an \acute{i} tr \acute{a} ind din aerul timpului, un nutriment prea elementar, care de bun \acute{a} s \acute{e} m \acute{a} mi-ar ruina stomacul.

Furmidor. \acute{S} i inima.

Isidor. P $\acute{o$ te \acute{s} i inima . . . dar mai int \acute{a} iu stomacul . . . Care d \acute{i} c mi-ar ruina stomacul, d \acute{e} c \acute{a} n'a \acute{s} i fi renun \acute{t} at la cea dint \acute{a} ia dintre combina \acute{t} iunile mele, pentru a g \acute{a} si o a doua, \acute{s} i \acute{e} t \acute{a} care.

Furmidor (curios). Ah!

Isidor. Da, s \acute{a} supos \acute{a} m c \acute{a} in loc de o sut \acute{a} dou \acute{e} -d \acute{e} c \acute{i}

de miľ de franci, grămădiți cu greu, plec cu o misă de două milioane.

Furmidor. La naiba

Isidor. Îmi este permis să operez pe o scară mai vastă, și orizonul meu mi se lărgeste.

Furmidor. Ah, orizonul D-tale.

Isidor. Să lărgeste . . . de bună sémă. In adevăr, după patru-spre-șee ani am patru milioane; căci fie-care capital bine administrat trebuie să se indoiască in patru-spre-șee ani prin singura forță a venitului său. Așa dară plec dela al cincî-spre-șeelea an și ȃic: urmază-mă decă poți 4,200,000. —4,410,000,—4 630,500,—4,660,025,—5,105126 franci 25 centime, și in fine 5,360,382 franci 56 centime, și încă o fracțiune, căci mai rămâne cincî centime de împărțit.

Furmidor (entusiasmat). Rămâne cincî centime!

Isidor. Étă! ințelegi Domnule, că față cu diferența rezultatelor nu stau la îndoielă și adopt combinațiunea a doua.

Furmidor (tărbăcit). Adoptă? . . . eu nu mai ințeleg.

Isidor. Așa dară ești timpit.

Furmidor. Cum, ce fel, sunt . . .

Isidor (cu vocea fôrte tare și mergând spre el). Timpit! asta-i vederat, dar să trecem inainte. Domnule am lipsă de odihnă. Óre-care excesuri de tinerețe cer dela mine o odihnă de două-șeci de ani și i le acord. In acest timp, cele două milioane ale mele, misa mea, plasate cu inteligință, vor fi produs suma de lipsă pentru a satisface exigințelor stomacului și ale inimei, căci cu un venit de două sute cincî-șeci de miľ de lire, poți trăi Domnule, (cu forță) poți irăi.

Furmidor. Cred și eu.

Isidor. Inșe îmi vei ȃice, peste două-șeci de ani tu vei fi bētrên; nu te vei mai putea bucura de vieța ta. Greșală, Domnule, peste două-șeci de ani voi fi de patru-șeci și cincî, om in tótă puterea sa, mai cu sémă, decă s'a economisat, și voiesc să mă economisesc in decursul acestor două-

zeci de ani. (Cu căldură.) Ah, patru-zeci și cinci de ani, dar asta-i vârsta de aur, Domnule.

Furmidor (cu cochetărie). Este etatea mea, Domnule!

Isidor. Omul ar trebui să se nască cu patru-zeci și cinci de ani; anii de mai nainte sunt pline de preocupățiuni proste; în acești ani se află, desgustul, desiluzionarea de tot felul, patru-zeci și cinci de ani, asta-i, fericitul platou al vieții.

Furmidor. Platou fericit îmi place.

Isidor. Nu-i așa?

Furmidor. Perfect. Numai, én spune? pentru rușita combinațiunei D-tale, nu-ți lipsesce decât misa, cum ții D-ta adică cele două milioane.

Isidor. Eróre, le-am.

Furmidor. Bah!

Isidor. Le-am luat.

Furmidor. De unde?

Isidor. Din cassă.

Furmidor. Din care cassă?

Isidor. De bună séma din cassa, la care-s cassier.

Furmidor (sărind în sus). Din cassa mea?

Isidor (liniștit). Neapărat.

Furmidor (amețit). Ah, brr! . . . Dumneșeule, visez. (Își șterge fruntea.) Este nebun, én să vedem. Domnule, șcumpul meu . . . Fóiă . . . Frunză . . . nu mai știu ce . . . én spune, D-ta glumești.

Isidor. Domnule. în aritmetică nu se face nici odată glume.

Furmidor. Dar apoi . . . (Să aruncă asupra lui Isidor, care-l reține.) Hoț! tâlhar!

Isidor (închidându-i gura). Nici o strigătura, nici un gest, ori de unde nu, ești perdut! . . .

Furmidor (nimicit) Vrea să mă omóre? Ah! în picióre, în picióre, Furmidori! mor în picióre. (Să face țépăn.)

Isidor. Hai, hai, pune-te éráși în jos, nu-i vorba ca să faci aici pe dobitoc.

Furmidor. Pe dobitoc. (Cade ér pe divan.)

Isidor (rece). Cele două milióne sunt in siguranță, nu le vei mai revedea. Nu striga dar de géba. Ađi diminéță când a sunat opt óre la bursă, am fost de două-đeci și cincî de anî, la noué óre ți-am luat două milióne; la đece óre banii erau in siguranță; la unspre-đece óre am sunat la ușa D-tale. Restul îl scii, dá mí o țigară bună și du-te de adă pe comisarul poliții.

Lurmidor (cu vocea năbușită). Ah, mișelule! hoțule! Radu Anghela, Jianule, vei putređi in temniță, đece anî, cincîspre-đece anî.

Isidor. Două-đeci de anî, eu am socotit două-đeci de anî. (Cu nepăsare și in reverie) Pah, temnița câte odată este salutară, lumea o calomniază, fără de a o cunósce bine. Pentru nebun, temnița este reflexiune; pentru sêrac, economiă; pentru mine bogăție, te voi aștepta fumând o țigară. Ah! étă una. (Aprinde o țigară pe care a luat-o de pe masă și sê intinde pe un divan.)

Furmidor. Ah, tâlharul! (Socotindu sê, la o parte.) Đeu va fi capabil să facă ce spune, adică să lasă a fi arestat, ș'apoi . . . cine scie, decă nu i mai bine să-l las liber; și să pun ca să-l supraveghieze; prin acest mijloc am șansa de a descoperi odată unde a ascuns miliónele mele . . . așa voi face, va fi apoi destul timp, ca să-l inchid. Să-l liniscim.

Isidor. Ce rumegî D-ta acolo, scumpul meu stăpên.

Furmidor. Scumpul sêu stăpên! . . . Canaliă. (Cu vocea tare.) Scumpul meu.

Isidor. Fóiă, Isidor Fóiă.

Furmidor (cu grațiă). Scumpul meu, Domnule Fóiă, ești un bandit cutezător, astă-i limpede, și totuși nu voiesc peirea D-tale. Sunt bun, eu, sunt excelent, eu; sciu că nebuniile tinerețelor trebuesc ertate.

Isidor (riđend). Ah, D-ta numescî asta o nebunie de tinerețe, eu mă invoiesc.

Furmidor. In fine eu cerc decă n'ar fi vr'un mijloc pentru . . .

Isidor. Pentru a sci, unde am ascuns banii D-tale.

Furmidor (contrariat). Ah, D-ta cređi . . .

Isidor. Numai din asta causă te opresci de a mă pune in arest.

Furmidor (la o parte). A gâcit.

Isidor. Ei bine! eu sunt un copil bun, și eu am să-ți ofer un mijloc.

Furmidor. Ca să-mi recapăt banii.

Isidor. Cam așa.

Furmidor. Cum, cam așa?

Isidor (cu ceremoniă). Domnule, am onóre de a-ți cere mâna domnișórei ficei D-tale.

Furmidor (infuriat). Hai!

Isidor. De bună sémă! decă o iau de soție, cele două milióne devin . . . zestrea mea, voiesc să ăic, zestrea ei.

Furmidor. Éta un aplomb, să mi dau fata dupa un tîlhar de rënd!

Isidor (serios). Domnule, te opresc de a mă insulta! eu nu sunt nici decum . . . ceia ce ăic, sunt un om inteleginte, care are obiceiul țifre'or. Țifra și ideia, tóte-s aici. Am posedat țifra, am găsit ideia, și am formulat-o intr'un fason practic, éta totul!

Furmidor (la o parte). El numesce asta un fason practic.

Isidor. Peste două-ăeci de anî voi eși din temniță, voi fi bogat, fôrte bogat; voi avea amici, mulți amici și femei de lume, Domnule, din cea mai bună lume, vor veni să-mi cêră mâna pentru Domnișórele lor, și D-ta vei fi perdut două milióne, două milióne, pe care cu puțină intelegință le ai fi potut conserva pentru familia D-tale. (Cu dispreț.) Veđi Domnule, omul prost, asta ești D-ta! nu te pricepi la treburî. Du-te de adă gendarmî.

Furmidor (spumegând). Ei bine, da, mă duc să aduc pe gendarmî, pe comisari, pe brigada de siguranță. Voi

pune să te lege, să te facă cobză; vei traversa pe jos, dioua in améda mare piața bursei, bulevardurile, și eu voi merge in urma ta, strigând, urlând.

Isidor. Pardon, am eu să-mi ofer birjă.

Furmidor. Nu vei avea nici o birjă.

Isidor. Voi avea o birjă.

Furmidor. Nu voiesc, ca să aibă o birjă.

Isidor. Pe legea mea, decât-ți este așa de tare, voi merge pe jos. Oh, asta mi-e tot una; pentru D-ta voi face și acésta.

Furmidor (punându-i pumnul pe nas). Ascéptă-mă aici mișelule, astéptă-mă.

Isidor. Ah, pardon! am uitat să-ți dau ceva, ce te privesce.

Furmidor. Ce?

Isidor. Acéstă epistolă.

Furmidor. Ce-i asta? scrisórea fie-mi. Că deu și am timp pentru a mă ocupa de ea.

Isidor. Cetesce numai, eu nu mă grăbesc de loc.

Furmidor. Dar eu mă grăbesc, eu. (Își ia pălăria.)

Isidor. Eu in locul D-tale, aș ceti, nu ști, poți că-i vr'o mângăere intrênsa.

Furmidor (cetind) Nu voesc pe acela de bărbat, pe care mi-l oferă; dansézá fără tact și nici odată n'am potut să-i bag valsul in piclóre. Este prost din cap până la piclóre; ș'apoi nu voesc să mă cheme madame Robinet. Astădăi vei primi visita unui ténăr după placul meu; el îți va adresa cererea sa, și contez că o vei aproba. (Vorbind.) Ah, deu va fi bine primit acela, n'are decât să vină.

Isidor. A venit.

Furmidor. Când?

Isidor. 'S-eu.

Furmidor. Tu.

Isidor. Eu însuși.

Furmidor. Ei bine, étă un lucru minunat.

Isidor. Suntem înțelegi socrule.

Furmidor. Te opresc de a mă numi socru.

Isidor (fôrte politico). Socrule, eu vales fôrte bine, étă cât in privința picîórelor, și încă mai bine calculez, fiindcă te-am prins, grațiã combinațiunei mele ingenioase, căci te-am prins, socrule, étă cât in privința capului.

Furmidor. Tacă-ți gura, tâlharule. Unde sunt cele două milióne ale mele?

Isidor. Nu știu.

Furmidor. Oh, decã ar mai exista tortura! Dar societatea este desarmată.

Isidor (scotënd o hârtie din buzunar). Subsemnezã-mi asta, este consimțimentul D-tale la cãsătoria nóstrã.

Furmidor (la o parte). Oh, ce ideeã. (Cu viociune). Ai dreptate, amin; îți dau pe fiã-mea. (Semnezã — la o parte). Semnătura stórsã n'are valóre. . . L'am prins. (Dând hârtia lui Isidor.) Étã!

Isidor. Ce fericire. Și acum, dragã socrule, vinã la biroul meu, vei verifica cãrțile mele, cassa mea, și vei vedea că nu-ți lipsese nici măcar o para frântã.

Furmidor. Cum așa, cele două milióne? nu era dar drept asta?

Isidor. Era numai pentru a-ți dovedi obiceiul meu cel mare de țifre.

Furmidor. Nu m'ai furat.

Isidor. Nicı odatã de când trãesc.

Furmidor (îmbrãtoșându-l). Inimã onestã, nu vei avea pe fiã-mea.

Isidor. Și promisiunea ce ai iscãlit in acest moment.

Furmidor. Semnătura stórsã n'are valóre.

Isidor. Ah, ia séma, eu sunt mai tare decãt D-ta, socrule.

Furmidor. Te opresc de a-mi dice socru.

Isidor. Bah, că-ți sunt deja ginere.

Furmidor. Deja, dar totuși m'ai furat.

Isidor (luându-și séma). Voiesc să ȃic, de ore ce voi fi ginerele D-tale.

Furmidor (la o parte). M'a ingrozit.

Isidor. Afară decă vei prefera pe Robinet, care te va face să dai socotelii de tutor.

Furmidor. De unde sci tu asta mēi?

Isidor. Apoi de, eu am dat acest sfat lui Robinet.

Furmidor (la o parte). Veđi, veđi, veđi. (Tare). Așa dară nu-mi vei cere socotelile tu.

Isidor. Eu nu cer decăt pe fiă-ta.

Furmidor. ȃeu, adevērat.

Isidor. Parolă de onore.

Furmidor. Ei bine. (Resolut). Vină să dejunăm.

Isidor. Apoi ne vom duce să verificăm cassa mea; și încă una, vrei să sci opiniunea mea in acēstă privință?

Furmidor. Spune-o (La o parte). Este fōrte inteligent.

Isidor. Un bancher ar trebui tot de-a una să-și ia de ginere pe cassierul său.

Furmidor. De ce?

Isidor. Nu înțelegi?

Furmidor. Nu.

Isidor. Nu-i prea cu minte. (Tare.) Decă cassierul fură cassa, banii cel puțin nu es din familiă.

Furmidor. Asta-i drept.

